

Arno Willems

Arno Willems maakte in juni de stap van de Unie van Bosgroepen naar Landschapsbeheer Nederland. Daar probeert hij als directeur onder andere het beleid te beïnvloeden, wat niet meevalt. “Landschap is voor veel politici een te vaag begrip en van het komende kabinet valt op voorhand helemaal niet veel te verwachten als het om landschap gaat.”

— Koen Moons (redactie)

*“We moeten
landschap-
inclusief gaan
denken”*

foto Koen Moons

> “LANDSCHAP IS EEN LEVEND IETS”, zegt Willems om maar meteen te benadrukken dat Landschapsbeheer niet alleen inzet op het behouden van oude landschappen. “Bij Landschapsbeheer Nederland zien we landschap altijd inclusief de mens. Doordat de mens er deel van uitmaakt en de maatschappij verandert, zal het landschap ook altijd veranderen en ontwikkelen. Maar dat neemt niet weg dat er heel veel moois te bewaren valt. Helaas is er afgelopen decennia veel verpest.”

“Landschapsbeheer koppelt het landschap ook altijd aan wat mensen er van vinden”, vervolgt hij. “Die mensen wonen, werken en recreëren in dat landschap, gebruiken het landschap. Daardoor voelen mensen zich er ook verbonden mee. Hun welzijn of misschien zelfs hun inkomsten zijn er van afhankelijk. Als mensen verbonden zijn met het landschap, is het ook mogelijk een beweging van onderop te mobiliseren. We proberen dan ook de beleving van het landschap te bevorderen. Een gebied dat

“Zelfs in de Nationale Landschappen worden kernwaarden aangetast”

afgesloten is, daar zul je geen band mee ontwikkelen. Wij willen het landschap openstellen. Onze ommetjes-projecten zijn een voorbeeld van hoe wij het landschap willen laten beleven.”

“Vermindering aantal ambtenaren zal geen positief effect hebben op landschap”

Wilgen knotten

Landschapsbeheer staat vooral bekend om de actieve vrijwilligers die onderhoud van landschapselementen verzorgen of weidevogelnesten beschermen. Maar vanuit zowel het landelijke kantoor als de provinciale landschapsbeheerorganisaties wordt ook meegedacht met het beleid. Willems: “Voor een deel is het inderdaad handen-uit-de-mouwen. Landschapsbeheer is een organisatie met 35.000 vrijwilligers die zich inzetten voor het landschap door het knotten van wilgen, onderhouden van wandelpaden enzovoorts. Daar zijn we heel blij mee. Maar daarnaast zetten de provinciale organisaties ook in op de ontwikkeling van het landschap. Zij bemoeien zich met landschapsontwikkelingsplannen en de ruimtelijke ordening op provinciaal niveau, daar waar de pennenstrepen worden gezet voor het toekomstige landschap.”

Landschap Effect Rapportage

Over het effect hiervan maakt Willems zich geen illusies. “Als je naar de planvorming en het beleid kijkt, lijkt het allemaal helemaal niet zo slecht in elkaar te zitten. Maar de praktijk is helaas anders. We bereiken goede dingen, maar er gebeuren ook nog steeds heel veel dingen die het landschap aantasten. Het zou ons een lief ding zijn als er meer landschapinclusief gedacht werd, naar analogie van de Milieu Effect Rapportage. Als er nou bij elke ingreep ook op een zelfde manier naar de gevolgen voor het landschap zou worden gekeken, dan bereiken we pas echt wat. Een soort Landschap Effect Rapportage dus.”

Regeerakkoord

“Landschap is voor veel politici iets vaags. Er wordt dan ook vrijwel geen aandacht aan besteed in het regeerakkoord. Ik heb het woordje landschap twee keer zien staan, steeds in de combinatie ‘natuur en landschap’. Maar wat ze er mee willen, is niet zo duidelijk. Dat alleen al geeft weinig hoop. Nu de verantwoordelijkheden meer bij de gemeenten zijn komen te liggen, zal het ka-

binet zich er helemaal niet druk om maken, ben ik bang. En vermindering van het aantal ambtenaren zal ook geen positief effect hebben op landschap. Landschap is iets dat uit zichzelf geen stem heeft en dan heb je soms ook ambtenaren nodig die de effecten op het landschap in de gaten houden. Het nieuwe kabinet wil meer aan de markt overlaten en het is de vraag of zoiets weerloos als het landschap dan wel een plek krijgt.” “Wat er trouwens helemaal niet in staat, is het belang van natuur en landschap voor het welzijn en de welvaart. Er wordt alleen gekeken hoe de economie zo snel mogelijk weer op gang geholpen kan worden. Maar de effecten van groen op de gezondheid en het feit dat we vergrijzen en dat al die ouderen straks willen recreëren in een mooi landschap, daar is geen woord aan gewijd. Maar dat gold ook al voor de verkiezingsprogramma’s.”

Vrijheid van gemeenten

“Elke gemeente wil z’n eigen bedrijventerrein, terwijl er niet zoveel nodig zijn. Waarom wordt dat niet gecoördineerd? Ik gun elk bedrijf z’n zichtlocatie, maar we zitten met z’n allen niet te wachten op een zichtlocatielandschap. Dat zou dus regionaal of provinciaal geregeld moeten zijn. Ruimtelijke ordening komt echter steeds meer bij de gemeente te liggen, waardoor gemeenten juist meer vrijheden hebben. Ik zet mijn vraagtekens daarbij.”

Willems wordt daarin ondersteund door uitspraken in de Balans van de Leefomgeving die hij citeert. ‘Uit een analyse van bouwplannen blijkt dat er in veel Nationale Landschappen plannen zijn op plaatsen met kernkwaliteiten. Het gaat hier om cultuurhistorische en aardkundige waarden. Deze kernkwaliteiten kunnen niet worden teruggebracht of gecompenseerd, omdat ruimtelijke ingrepen hier onomkeerbaar zijn. Sommige beplanting of waterlopen bijvoorbeeld, kunnen weliswaar in de nieuwe bebouwing worden opgenomen, maar ze verliezen daarmee wel hun landschappelijke context.’

“Dus zelfs in de Nationale Landschappen worden kernwaarden aangetast doordat

“Lagere overheden
zijn te weinig
gebonden aan het
beleid”

CV Arno Willems

1977 - 1984	Bosbouw Wageningen Universiteit
1984 - 1985	Hoofd Themagroep Regionale Ontwikkeling Wageningen UR
1985 - 1987	Universitair docent Wageningen Universiteit
1987 - 1991	Beleidsmedewerker bedrijfstakontwikkeling Ministerie van LNV
1991- 1993	Projectleider SNV (Mali)
1994 - 1997	Diverse functies bij Staatsbosbeheer
1998 - 2010	Directeur Unie van Bosgroepen
2010 - nu	Directeur Landschapsbeheer Nederland
Overig:	Part time interim directeur Bomenstichting en Bosschap, docent en onderzoeker Wageningen Universiteit

lagere overheden te weinig gebonden zijn aan het beleid, dat is toch een schokkende constatering.”

Andere koers

Om hier een positieve draai aan te geven, zal Landschapsbeheer nog meer gaan inzetten op beleidsbeïnvloeding. Want met een nieuwe directeur en een nieuwe voorzitter, Theo Beckers, gaat Landschapsbeheer Nederland ook een andere koers varen. “In de toekomst willen we minder projecten gaan uitvoeren vanuit de landelijke organisatie en ons meer toeleggen op lobby en beleidsbeïnvloeding. We hopen ook meer te bereiken door nog meer samen te werken met andere organisaties, zoals recreatieondernemers, agrarische natuurverenigingen, alle groepen die actief zijn in het landschap. Daarmee hopen we landschap bij meer mensen tussen de oren te krijgen.” <

Op deze pagina's portretteren we maandelijks een persoon met een boeiende visie op natuur, bos of landschap. Suggesties voor te interviewen personen kunt u mailen naar redactie@vakbladnbl.nl
